

BeleidsVisie

Kansrijk

Jos Kleiboer
Directeur Beleid
Koninklijke Metaalunie

Nu het dagelijks leven weer steeds meer zijn gangetje gaat, komt er steeds meer aandacht voor andere onderwerpen. Natuurlijk is de politieke situatie nog steeds onvoorspelbaar, al lijken een aantal politieke partijen elkaar wellicht toch te gaan vinden in een nieuw kabinet. En dat is ook hoog tijd, want er zijn veel zaken die om aandacht en besluiten vragen. Voor de mkb-maakindustrie zijn de keuzes belangrijk om te kunnen anticiperen en te kunnen blijven ondernemen.

Er liggen veel kansen die ondernemers kunnen oppakken als er een stabiel ondernemersklimaat is. En zonder ondernemerschap gebeurt er economisch weinig, ook lijken sommigen daar anders over te denken! Voor de mkb-maakindustrie liggen er kansen op het gebied van slim produceren. De ontwikkelingen op dit gebied zijn enorm. Digitalisering en automatisering is aan de orde van de dag in bedrijven

en in de hele keten. Vaak wordt gedacht dat dit vanzelf gaat en dat dit overal en breed wordt opgepakt.

Weerbarstiger

De praktijk is echter veel weerbarstiger. Hoe maak je als bedrijf keuzes en implementeer je zaken in jouw productieproces? Hier hebben bedrijven echt ondersteuning bij nodig, want vanzelf gaat het zeker niet! Daarom is een vorm van ondersteuning echt nodig, want anders worden kansen niet voldoende benut en dat gaat op lange termijn ten koste van een producerende maakindustrie in Nederland. En dat kunnen we ons echt niet permitteren.

Slim produceren

En het geluid dat de ontwikkelingen in de mkb-maakindustrie ten koste gaan van werkgelegenheid is helemaal niet aan de orde. De arbeidsmarkt voor technici is rooskleurig en wordt alleen maar interessanter als we de kansen op het gebied van slim produceren in Nederland weten te benutten. Daarom roepen wij de politiek

op om de mkb-maakindustrie volop te ondersteunen waar dat nodig is, zodat de economie van Nederland sterk en veelzijdig blijft!

In deze editie

Mkb-bedrijven kunnen belangrijke bijdrage leveren aan energietransitie

Meer investeren in techniek in het funderend onderwijs

Te ver achterop liggende bedrijven slecht voor hele Nederlandse industrie

Zonder goed functionerend DSO geen invoering Omgevingswet

Alleen met integrale visie problematiek Tata Steel oplossen

Inhoudelijker en pragmatischer handelsmissies

Hoogste prioriteit voor coherent industriebeleid

Met toegankelijke stimuleringsregelingen en lagere energieheffingen

Mkb-bedrijven kunnen belangrijke bijdrage leveren aan energietransitie

Gerard Wyfker

Beleidssecretaris Milieu en Energie
wyfker@metaalunie.nl

De onevenredige energieheffingen moeten voor mkb-maakbedrijven omlaag, zeker omdat deze relatief weinig energie verbruikt. Om de eigen verduurzaming door te kunnen voeren, moet de toegankelijkheid van stimuleringsregelingen fors verbeteren. Voor circulariteit, de broeikasgas verdrijver bij uitstek, moeten structurele middelen beschikbaar komen en is kaderstellende wetgeving gewenst.

Mkb-maakbedrijven kunnen een uitermate belangrijke bijdrage leveren aan de energietransitie. Ze dragen als geen ander bij aan de realisatie van de infrastructuur die nodig is om zowel over te schakelen van een fossiele naar een hernieuwbare samenleving als ook naar een samenleving die adaptief is ingesteld op een veranderend klimaat. Of het nu windturbines zijn, de leidingen en appendages, de grondverzetmachines en alles daaromheen: Nederlandse mkb-bedrijven produceren het! Lokaal en circulair en dus met een lage footprint. Zelf verbruikt de sector relatief geringe hoeveelheden energie. Om desondanks ook de eigen bedrijfsvoering verder te kunnen verduurzamen, is verbeterde toegang tot stimuleringsregelingen noodzakelijk.

Versneld bereiken doelstellingen

Een groot deel van de beschikbare middelen zou ook structureel ingezet moeten worden voor het versneld bereiken van de doelstellingen van het uitvoeringsprogramma circulaire maakindustrie. Circulair ondernemen zet namelijk een hefboom op het verdringen van broeikasgassen. In Europees verband zouden ondergrenzen geformuleerd moeten worden ten aanzien van recycle content, de herbruikbaarheid van onderdelen en het adaptief vermogen van gebouwen. De kennis, kunde en creativiteit van de Nederlandse maakindustrie is van dien aard, dat dergelijke wetgeving een boost geeft aan omzet en toegevoegde waarde.

Geen hoofdfinancier

Koninklijke Metaalunie rekent er op dat het mkb niet langer als hoofdfinancier van de energietransitie wordt gezien. Forse verlagingen van de Opslag Duurzame Energie (ODE) zijn noodzakelijk en voor de financiering van die verlaging is samen met VNO-NCW en MKB-Nederland een plan gelanceerd dat op politieke steun zou moeten kunnen rekenen.

Netwerken en systematiek STO gebruiken voor vliegende start

Meer investeren in techniek in het funderend onderwijs

Anne Marie Heij
Beleidssecretaris onderwijs
heij@metaalunie.nl

Afgelopen zomer hebben VVD en D66 bouwstenen opgeschreven voor een nieuw regeerakkoord. Een van deze bouwstenen bevat onder meer de passage dat 'de ambitie er is om in 2030 de meest innovatieve, duurzame en concurrerende economie van de wereld te zijn, door het realiseren van hoogwaardige (digitale) infrastructuur, het beste onderwijs, een sterke arbeidsmarkt en goede overheidsfaciliteiten'.

Ook de passage 'In het funderend onderwijs wordt het onderwijsprogramma gemoderniseerd, door de basisvaardigheden, burgerschap, digitalisering en techniek er een belangrijke plek in te geven', geeft goede hoop. Het is nu zaak om door te pakken in een publiek-private setting.

Techniek belangrijk

Dat techniek een belangrijke plek in het funderend onderwijs gaat krijgen, klinkt

Koninklijke Metaalunie als muziek in de oren. In het funderend onderwijs wordt immers de kiem gelegd voor interesse in techniek en technologie. In de huidige technologie-gedreven samenleving, zal iedereen technologische en digitale vaardigheden moeten hebben. Kinderen en jongeren ervaren in het funderend onderwijs wat techniek is en welke technologische vaardigheden zij bij zichzelf herkennen. Technologische en digitale vaardigheden zijn essentieel om de arbeidsproductiviteit in Nederland te laten groeien.

Promotie

Met elkaar investeren de technische branches al vele jaren bijna € 6 miljoen per jaar in de promotie en bevordering van wetenschap en technologie in het funderend onderwijs. Dit komt overeen met € 10 per medewerker in de bedrijven per jaar en 5% van het budget van de O+O-fondsen. Dat lijkt fors, maar als alleen al de begroting van OCW voor het basisonderwijs € 10,5 miljard bedraagt,

is de € 6 miljoen te gering om het verschil te maken. Met het bovenstaande lichtpuntje van modernisering van het funderend onderwijs voor techniek, wordt een begin gemaakt met publiek-privaat acteren.

Vliegende start mogelijk

Ook vanuit Metaalunie wordt al jarenlang aan de overheid gevraagd om Wetenschap en Technologie als verplicht leerdoel te stellen. De overheid laat het hier afweten, maar er kan nu versneld gaan worden. Scholen moeten op een zo kort mogelijke termijn maximaal ondersteund worden, met kennis en geld. Sterk Techniek Onderwijs (STO) voor het vmbo, waarin € 100 miljoen per jaar wordt geïnvesteerd, kan uitgebreid worden in de hele onderwijsketen. Ook in het funderend onderwijs is behoefte aan tenminste € 100 miljoen per jaar voor techniek en digitalisering. De netwerken, systematiek (o.a. cofinanciering door bedrijven) van STO kunnen gebruikt worden voor een vliegende start.

Ondersteunende overheidstrajecten nodig

Te ver achterop liggende bedrijven slecht voor hele Nederlandse industrie

Rard Metz

Programmamanager
Smart Industry & Teqnow
metz@metaalunie.nl

De geluiden dat zaken als digitalisering van de productie voldoende ondersteund zijn door mede gesubsidieerde projecten en dienstverlening, zijn te kort door de bocht. Er is inmiddels een kopgroep die dankzij koopkrachtige klanten of unieke concepten de zaken erg goed heeft geautomatiseerd. Die kopgroep groeit, gelukkig. Maar het gaat te langzaam.

Tijdens de recent in Den Bosch gehouden Nederlandse Metaaldagen zijn er acht, mede door Koninklijke Metaalunie georganiseerde, presentaties geweest over verschillende onderwerpen. Er was echter één rode draad: hoe zorgt een ondernemer ervoor dat zijn bedrijf, en specifiek zijn mensen en zijn productie, optimaal aangepast blijft aan de veranderingen in de markt. En als de ondernemer daar dan uit is, wat zijn dan de vervolgstappen: wat

kan/moet gedigitaliseerd, geautomatiseerd en/of gerobotiseerd worden? Teqnow, de technisch dienstverlener van Metaalunie, constateert veelvuldig dat er ict-systemen en robots worden aangeschaft zonder dat er een duidelijke vraag aan vooraf is gegaan: wát wil ik bereiken met dit ict-pakket, wát gaat die robot doen, wáár gaat dit mijn bedrijf mee helpen?

Elk bedrijf anders

Wat daaraan nog eens extra opvalt is dat ieder bedrijf anders is, anders is georganiseerd. Wat bij de één werkt, gaat bij de ander niet werken. Metaalunie vertegenwoordigt bijna 15.000 bedrijven die allemaal zaken produceren van hoofdzakelijk metaal. Dat deel klopt, als je verder inzoomt wordt alles anders. Dat maakt de invoering van de nieuwe productiemogelijkheden die dankzij digitalisering voor handen lijken te liggen, zo taai. Op een wat hoger abstractieniveau is het als concept prima te bedenken en uit te werken.

De praktijk is weerbarstig.

Achterblijvers

Het tekort aan arbeidskrachten, de achterblijvende productiviteit zorgen ervoor dat de meer achterblijvende bedrijven te ver achteropkomen. Dat gaan ze in hun eentje niet meer bijbenen. Daarmee wordt het kaf van het koren gescheiden zou je zeggen. Maar als er dadelijk geen koren mee over is omdat alles kaf lijkt te zijn, dan heeft de mkb-maakindustrie – lees de hele Nederlandse industrie - toch wel een 'dingetje'.

Momentum

Dat moeten we vóór zijn. Ik denk dat we nu een mooi momentum te pakken hebben om de tijdens de Nederlandse Metaaldagen getoonde belangstelling om te zetten in daden. Daar hebben we ook door de overheid ondersteunde trajecten voor nodig. Het nu bestede overheidsgeld zal een zeer hoog rendement gaan kennen in het verdienvermogen van bedrijven.

Betere betrokkenheid mkb noodzakelijk

Zonder goed functionerend DSO geen invoering Omgevingswet

Derk Jan Meijer

Beleidssecretaris Deregulering
en Ruimtelijke Ontwikkeling
meijer@metaalunie.nl

Fundament van de Omgevingswet is een goed functionerend Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Belangrijk is dat overheden, burgers en bedrijfsleven, en vooral het kleinbedrijf, goed uit de voeten kunnen met het DSO. Als het DSO niet goed werkt, moet invoering van de Omgevingswet wederom worden uitgesteld en is ook 1 juli 2022 niet haalbaar.

Toegezegd aan de Tweede Kamer is dat het DSO minimaal de huidige functionaliteiten Activiteitenbesluit Internet Module, Omgevingsloket Online en www.ruimtelijkeplannen.nl overneemt. Dit is zeer belangrijk om te weten te komen wat de algemene milieuregels (en vergeet de algemene brandveiligheidsregels niet!) zijn die moeten worden nageleefd. Maar ook om allerlei meldingen te kunnen doen en allerlei vergunningen te kunnen aanvragen. Verder is het van belang om in het omgevingsplan te zien wat de eisen en ontwikkelingen zijn op het eigen bedrijfsperceel en de relevante bedrijfsomgeving.

Een loket

Een deel van het DSO wordt

landelijk ontwikkeld, een ander deel wordt overgelaten aan onder andere gemeenten. Het geheel moet als één loket functioneren. Veel prioriteit bij de ontwikkeling ligt bij het vergunningendeel, maar voor het mkb is dit nadrukkelijk maar één van de DSO need to have onderdelen. De belangrijkste, grootste klant van het bedrijfsleven, het mkb wordt vooralsnog niet of nauwelijks betrokken bij het testen van het DSO. Koninklijke Metaalunie heeft als enige mkb-branchorganisatie meegedaan aan meerdere pilots op DSO-deelgebieden. De uitkomst was uitermate teleurstellend. Heel veel belangrijke inhoud stond nog niet in het DSO. Wat er wel in stond functioneerde vaak niet of was niet (mkb-vriendelijk) te vinden.

Voor de komende maanden is gepland dat het DSO robuuster is gevuld, o.a. met de algemene regels. Het mkb wil hier graag meer bij betrokken worden en zelf zien en ervaren of DSO ook alle noodzakelijke mkb-vriendelijke functionaliteiten heeft.

Cruciaal

In de rest van 2021 en eerste helft van 2022 moet nog veel gebeuren, om voor de geplande invoering van de Omgevingswet op 1 juli 2022 een voor het mkb goed werkend DSO te hebben. Daar werkt het mkb graag aan mee. Als er voor de genoemde datum géén goed werkend DSO is, zou wederom de invoering van de nieuwe Omgevingswet uitgesteld moeten worden, tot dat dit cruciale digitale hulpmiddel wel werkt.

Minder simpel dan het lijkt

Alleen met integrale visie problematiek Tata Steel oplossen

Fried Kaanen

Voorzitter Koninklijke Metaalunie

Door de recente rapporten over de effecten op milieu en gezondheid ligt Tata Steel zwaar onder vuur. Wat eens de trots van de Nederlandse industrie was, wordt nu verguisd. Ooit opgericht om de afhankelijkheid van geïmporteerd staal te dempen. Ik wil op geen enkele manier de conclusies van de rapporten bagatelliseren, maar de manier waarop de huidige politieke en maatschappelijke discussie wordt gevoerd is toch iets te simpel in mijn ogen.

De Tweede Kamer heeft geconcludeerd dat er twee opties zijn: Tata Steel sluiten of ombouwen tot een 'groene en gezonde' industrie. Maar hoe logisch dit ook klinkt: er zijn complexe overwegingen die je mee moet nemen in de beoordeling van die twee opties. Ik vind dat je het lef moet hebben in dit soort vraagstukken alle alternatieven op een rijtje te zetten. Ook als ze ongewenst lijken, maar in het grotere geheel misschien zeer verstandig.

Het ombouwen naar een groene fabriek kost veel tijd en nog veel meer geld. Dat moet wel haalbaar zijn in de huidige economische omstandigheden. Anders is het gelijk aan de andere optie, sluiten. En sluiten vermindert weliswaar het probleem voor de directe omgeving, maar verplaatst het probleem van uitstoot en dergelijke naar een andere plaats. De sluiting van de

fabriek vermindert immers niet onze vraag naar staal. En aan transport over lange afstanden kleven ook veel nadelen.

En dan is er nog de positie die Tata Steel inneemt in onze industriële keten. Ooit een belangrijke reden voor de oprichting. We moeten goed kijken naar de effecten daarop. En daarvoor heb je een helder industriebeleid nodig. Een industriebeleid waarin een toekomstig kabinet inzet op een visie op het behoud en de uitbreiding van productie in Nederland, waarbij heldere keuzes worden gemaakt op welke sectoren we inzetten voor een bestendige economische ontwikkeling in hun onderlinge samenhang. Dan moet op basis van deze visie innovatieprogramma's gestimuleerd worden waarin duurzaamheid een belangrijke rol speelt en voldoende aandacht voor procesinnovatie. En er moet duidelijk oog voor de kracht van het mkb in deze industriële keten komen, maar ook de positie van de basisindustrie als start van de keten.

Alleen op basis van zo'n integrale visie kun je de vraag beantwoorden hoe de problematiek rond Tata Steel moet worden opgelost. En dan zou de conclusie wel eens kunnen zijn dat de staalproductie van Tata Steel voor Nederland behouden moet blijven, maar wel op de meest duurzaam mogelijke manier. Een simpele constatering, die wel gebaseerd moet worden op een doordacht industriebeleid. Zo simpel is het wel.

Beter aansluiten op wensen ondernemers

Inhoudelijker en pragmatischer handelsmissies

Een goede handelsmissie bestaat behalve uit een goed geoliede logistieke machine ook uit een programma dat specifieke kennis levert en ondernemers met de juiste partijen aan tafel zet. Daar is meer voor nodig dan alleen organisatietalent. Kennispartners komen echter te weinig in beeld bij de door de overheid georganiseerde en ondersteunde handelsmissies. Zo zou er nog meer gebruik gemaakt moeten worden van brancheorganisaties. Die kennen hun leden goed en zijn in staat om ondernemers mee te helpen bij het vaststellen van een internationaliseringsstrategie.

Handelsmissies zijn er in vele soorten. Van grootschalige economische missies die een koppeling maken tussen de politieke en economische agenda's tot de kleinschalige en praktisch gerichte mkb-missies die vooral in het teken staan van de matchmaking. Matchmaking is cruciaal. Een mkb-ondernemer vindt net-

werken en het krijgen van een oriëntatie op een nieuwe markt belangrijk, maar uiteindelijk moet het business genereren. Onze ervaring leert dat je ondernemers in een kort bestek van een paar dagen heel wat mee kan geven aan marktken- nis, tips en tricks over het zakendoen in een bepaalde markt. Ook vergaren ze kennis over het opbouwen van goede servicenetwerken met direct zicht op de spelers die voor hen van direct belang zijn. Doe je dat in een goed kloppend programma met collectieve onderdelen en individuele afspraken met mogelijke handelspartners, dan creëer je echt waarde voor een ondernemer.

Gerichte sector kennis

Bij de organisatie ervan komt nogal wat kijken en dat kan nog steeds een stuk beter. Naast het inzetten van brancheorganisaties zouden in de uitvoeringsfase van een handelsmissie ook lokale kennispartners met gerichte sector-

kennis en met goede kennis van een relevant netwerk van bedrijven ingeschakeld moeten worden. Om deelnemers te kunnen helpen met goede lokale marktkennis en contac- ten. Als je dan ook zorgt dat ondernemers bij thuiskomst geholpen worden bij het invullen van de vervolgstap- pen, dan zal het succes van een handelsmissie met sprongen vooruitgaan.

Kennispartners betrekken

Metaalunie pleit er dan ook voor dat de overheid kennis- partners betreft bij de organi- satie van handelsmissies, bijvoorbeeld door de huidige externe uitvoerende organisa- tie verplichten deze een rol toe te bedelen in het proces. Daarnaast moeten handelsmis- sies meer inhoud bieden door ondernemers te helpen met hun voorbereiding en de vervolgstappen.

Paul Verlinden

Beleidssecretaris

Internationaal Ondernemen
verlinden@metaalunie.nl

Prinsjesdag 2021

Hoogste prioriteit voor coherent industriebeleid

Koninklijke Metaalunie is in een eerste reactie positief over de economische cijfers die het demissionaire kabinet tijdens Prinsjesdag heeft gepresenteerd. Goed nieuws voor Nederland, goed nieuws voor mkb-maakbedrijven. Veel nieuw beleid en daaraan gekoppelde uitgaven worden helaas overgelaten aan een nieuw kabinet. De politiek moet daarom nu echt vaart maken met de formatie. Een nieuw kabinet moet sowieso werken aan versnelling van de klimaatplannen, aan een steviger innovatiebeleid voor het mkb en aan een grotere instroom van technische vakmensen.

We zijn positief over de aangekondigde investeringen van ruim € 6 miljard in klimaat en verduurzaming. Om desondanks ook de eigen bedrijfsvoering verder te kunnen verduurzamen, is verbeterde toegang tot stimuleringsregelingen voor het mkb noodzakelijk. Meer hierover in het artikel op pagina 2 in deze BeleidsVisie.

Innovatiebeleid 2.0 noodzakelijk
Het innovatiebeleid was de afgelopen jaren zeer versnipperd. Duidelijke strategische lijnen ontbraken, innovatieprogram-

ma's waren moeilijk bereikbaar voor het mkb en de focus lag (te) veel op ontwikkeling van producten en technologieën en te weinig op productie-innovatie voor en digitalisering van het mkb. We verwachten van een nieuw kabinet dan ook een samenhangend innovatiebeleid, met een separaat actieprogramma voor het mkb. Daarbij moet nadrukkelijk ingezet worden op productie-innovatie en digitalisering en behoud en uitbreiding van productie in Nederland. Koppel daarnaast innovatiebeleid veel meer aan de maatschappelijke uitdagingen, zoals onder andere op thema's als zorg, klimaat, circulariteit en woningtekort.

Investeer in instroom technische vakmensen

Om de uitdagingen van innovatie(stimulering) en de klimaattransitie aan te gaan, is meer goed opgeleid technisch personeel hoognodig. De vraag naar (technische) vakmensen bij mkb-maakbedrijven is volgens hem groter dan ooit. Metaalunie roept de politiek dan ook op om nu echt werk te maken van meer instroom van techniekstudenten en een evenwichtige arbeidsmarkt. Er moet een investering gedaan worden van ten minste € 300 miljoen per jaar voor 'Sterk Techniekonderwijs' in de hele onderwijsketen.

Met deze investering kunnen scholen, docenten en leerbedrijven optimaal hun werk doen. De studie- en collegegelden voor technische opleidingen moeten omlaag om deze extra aantrekkelijk te maken voor leerlingen en studenten.

Jos Kleiboer
Directeur Beleid
Koninklijke Metaalunie

Koninklijke Metaalunie is met bijna 15.000 leden de grootste ondernemersorganisatie voor het MKB-metaal. De leden hebben samen een omzet van 30 miljard euro en bieden werkgelegenheid aan ruim 180.000 mensen.

**koninklijke
metaalunie**

**De Ondernemersorganisatie
voor het MKB-metaal**

Einsteinbaan 1
3439 NJ Nieuwegein

info@metaalunie.nl
www.metaalunie.nl
Telefoon 030 - 605 33 44